

КОНСЕРВНАТА ИНДУСТРИЯ У НАСЪ

ПОЯВА — РАЗВИТИЕ — ПЕРСПЕКТИВИ

Подъ консервна индустрия, като тема на настоящата ни статия, ние разбираме механично-машинизираното преработване на хранителни продукти отъ растителенъ и животински произходъ и тѣхното дълготрайно съхраняване чрезъ стерилизиране въ херметически затворени съдове. Въ обсега на това понятие влиза консервирането на зеленчуци, плодове, риба и месо.

Зараждането на тази индустрия у насъ започва отъ сравнително късна дата. Началото е поставено въ 1899 г. Това обстоятелство звучи нѣкакъ парадоксално предъ онова богатство на зеленчуци, плодове и добитъкъ, съ каквито е надарена нашата родина. Изключение прави само риболовството.

И все пакъ това късно зараждане на консервната индустрия у насъ се обяснява съ особеното естество на произведенията на консервната индустрия, чиято консумация предполага по-развити потребности и култура въ личната и семейно-домакинската консумация.

Българската консервна индустрия въ своето създаване и развитие е трѣбвало да преодолява не само разнообразни стопански и технически прѣчки, но и да се бори срещу една рутинна въ оскъждността и еднообразието на кухнята на българското домакинство. Трѣбвало е да се измѣстватъ примитивнитѣ начини на домашното консервиране на зеленчуцитѣ (туршии и сушене), както и да се модернизира бедното по разнообразие и рационалностъ готварско искусство на нашето домакинство.

Историята на развитието на консервната индустрия у насъ е най-добрата иллюстрация на тия трудности.

Основателъ на българската консервна индустрия, като модерна такава, е покойниятъ Пантелей Геновъ. Още младъ, изпълненъ съ духъ на предприемчивостъ, при едно негово пътуване въ Белгия и Франция се запознава съ тази индустрия тамъ. Ентусиазиранъ отъ препорѣжките на свои познати тамъ и отъ благоприятнитѣ условия за развитието на градинарството у насъ, той се заема съ това дѣло, като открива първата консервна работилница въ 1899 г. въ

гр. Варна. Не намирайки напълно благоприятни условия тамъ за тази индустрия, той прехвърля работилницата си въ Русе, където я разширява и модернизира. Но и тукъ не се задържа за дълго и се премѣства въ Пловдивъ, където намира най-благоприятни условия за тази индустрия и тамъ се установява за винаги. Тамъ тази фабрика съществува още днесъ, като една отъ първитѣ и модерно инсталирани консервни фабрики въ България. Единъ паметникъ за възхода на българската материална култура.

Презъ своето развитие това предприятие е прекарало най-големите трудности и перипетии и може да се каже, че неговата история отразява историята и перипетитѣ на цѣлата консервна индустрия у насъ до днесъ.

Отначало гражданството (за селото и дума не могло да става) е гледало съ известно недовѣрие на консервитѣ отъ зеленчуци. Смѣтани сж били като вредни дори и отровни, както за съжаление и днесъ се намиратъ невежи хора да поддържатъ това. Никой не е искалъ да купува. Мнозинството не сж знаели изобщо да готвятъ съ такива консерви. Тогава самиятъ Геновъ започва да раздава на свои близки, познати и пр. даромъ консерви, дава имъ подробни съвети, какъ да се готвятъ и дори самъ е правилъ не веднажъ демонстрации съ тѣхното сготвяне и гощаване на свои познати. Една истинска пионерска работа.

Освенъ това, при липса на специални машини за приготвяне на тенекиенитѣ кутии, сжщитѣ сж били доставяни отъ чужбина, разбира се коштуващи скъпо и прескъпо. Така самитѣ консерви на първо време сж били съ недостъпно високи цени. Презъ това време и дума не може да става за една масова консумация на зеленчуковитѣ консерви. Трѣбваше да изминатъ повече отъ 35 години, докато се стигне до положението да се популяризира консумацията на зеленчуковитѣ консерви и сжщитѣ да станатъ масовъ артикулъ на производство и търговия.

Въ развитието на консервната индустрия у насъ ние можемъ да установимъ три периода.